

Els bolets comestibles

JOSEP M. VIDAL

Donades les característiques d'aquest dossier, ens limitarem a citar només els bolets més coneguts i apreciats des d'un punt de vista culinari, d'entre la gran quantitat d'espècies —més de 2.000— que es fan a les Gavarres.

Les espècies més conegudes

Pels voltants de Sant Josep, després de temps plujós i coincidint amb l'augment de les temperatures, apareixen les primeres **múrgo-**

les (per Sant Josep, la múrgola treu el bec). La **múrgola** o **murguela** (*Morchella esculenta* var. *vulgaris*) viu en hàbitats molt diversos, com poden ser boscos, vores de camins, vores de rierols, etc., però és capritxosa i normalment no sol aparèixer dos anys seguits allà mateix.

La **múrgola rodona** (*M. esculenta* var. *rotunda*) és una varietat arrodonida de l'anterior. Es sol trobar en llocs més humits, com són les vores dels rierols.

L'**arigany** (*M. cónica* var. *costata*) es pot trobar en diversos hàbitats, però és més aviat ruderal.

La **gírgola** o **orellana** (*Pleurotus ostreatus*) viu sobre les soques de *planifolis*, sobretot de pollancre i trémols. És cultivada i comercialitzada.

Els **moixins** (*Suillus bellini*, *S. collinitus*, *S. granulatus*) són comuns a les pinedes i boscos mixtos, sobretot el *S. bellini*.

El **sureny fosc** (*Boletus aereus*) és un bolet molt primerenc, ja que preferentment surt al final de l'estiu, després de fortes pluges, en temps càlid, donat el seu caràcter típicament termòfil. Viu a les suredes aclarides en llocs secs.

El **modeguí** (*Krombholziella tepida*) viu als alzinars, suredes i a les brolles d'estepa.

La **cama de perdiu** (*Chroogomphus rutilus*) viu a les pinedes. No és gaire coneguda.

El **carlet** (*Hygrophorus russula*) es pot trobar sota alzines i sureres en llocs humits i amb abundant fullaraca. Abundantíssim alguns

Múrgola rodona.

Orellana.

Rouró primerenc.

Cama-sec.

Pollancró.

Cama-groc.

anys, se'n cullen a tones.

El **carlet blanc** (*Hygrophorus penarius*) més termòfil que l'anterior, viu en llocs més secs, sota sureres i alzines. És força abundant i molt apreciat per salar, igual que l'anterior.

El **llenegal** o **mocosa negra** (*Hygrophorus dichrous*) també viu sota alzines i sureres. És menys apreciat que la típica **llenega** (*H. limacinus*), que no es troba a les Gavarres, ja que sols viu en terrenys calcaris sota pins. El llenegal és més petit i normalment sempre es troba corcat.

La **candela de bruc** (*Clitocybe geotropa*) viu entre brucs, mòdegues, llistó, etc., en llocs assolellats a la vora o als afores del bosc, en marges, prats, etc., en cercles de bruixes.

La **pimpinella morada** (*Lepista nuda*), de color lila, viu a tot tipus de

bosc, tant sota pins com sota sureres i alzines, en llocs rics en fullaraca. Normalment també forma cercles de bruixes.

El **groguet** o **verderol** (*Tricholoma equestre*) es troba en boscos mixtos i pinedes.

Al final de la temporada de bolets i fins que comencen els primers freds de l'hivern, surt el **negrito** o **fredolic** (*Tricholoma myomyces*) molt apreciat sobretot per fer-ne sopes. Viu als boscos mixtos i a les pinedes.

L'**alzinói** o **pollancró** (*Armillaria mellea*) ataca els arbres vius, provocant-los la mort. És comestible.

Molt estimat és el **rouró primerenc** o **flota de surera** (*Armillaria tabescens*) que viu sobre soques de diversos planifolis, com sureres, alzines, etc., també sobre brucs i estepes.

Peu de rata blanc.

Llengua de bou.

Sabatera.

En llocs cremats, velles carboneres, a prop de soques de diverses plantes, podem trobar la **flota carnera** (*Lyophyllum loricatum*).

El **cama-sec de prat** (*Marasmius oreades*) és comú als prats, vores herboses de camps, de camins, etc. Creix en cercles de bruixes. És molt apreciat per fer-ne truites; es pot guardar sec.

Sens dubte, un dels reis és l'**ou de reig** (*Amanita caesarea*). Surt els anys que plou a final d'estiu, ja que en ser un bolet estrictament termòfil, necessita temperatures altes per créixer; així, en anys que no plou fins ben entrada la tardor, aquest bolet no apareix. Surt als llocs nets i assolellats de les sureres.

El **camperol** (*Agaricus campestris*) és considerat com un dels comestibles millors, malgrat que popularment no sigui gaire apreciat. Viu als camps i prats.

La **cogomella** (*Macrolepiota procera*) és un bolet primerenc, ja que és dels primers a sortir després de les pluges. Viu tant a dins com a fora del bosc. És un bon comestible.

El **pollancró** (*Agrocybe aegerita*) és comú sobre pollancre, àlber, trémol, etc. És cultivat des d'antic.

Bastant apreciades són les **cua-gres llores**. La més comuna és la **llora de cama rosada** (*Russula oli-*

vacea). És abundantíssima als alzinars i suredes.

La **llora aspra** (*Russula cyanoxantha*) és excel·lent; també viu als alzinars i suredes.

La **llora verda** (*Russula virescens*), menys abundant, és també un excel·lent comestible. Viu a les castanyedes i suredes.

El **terrands** (*Russula delica*) és collit per emplenar el cistell quan no es troba altra cosa, ja que és un comestible de baixa qualitat.

Sens dubte, però, el més buscat de tots és el **pinatell** (*Lactarius deliciosus*). Mentre que el **pinatell** teneix l'orina de color taronja, el **rovelló** (*Lactarius sanguifluus*) no ho fa. Els dos es troben en pinedes i boscos mixtos.

La **lleterola roja** (*Lactarius rugatus*) viu entre mòdegues i brucs als alzinars i sureres en llocs secs i assolellats, sobretot a les vores dels camins.

En llocs ombrívols i frescals del bosc, normalment entre molses, viu el **rossinyol** (*Cantharellus cibarius*). És molt comú.

No tan comú, però molt abundant allà on es troba, és el **cama-groc** (*Cantharellus lutescens*). Viu a les pinedes. Excel·lent pel seu olor perfumat, és molt superior en qualitat al **rossinyol**.

El **peu de rata blanc** (*Ramaria flava*) es troba a l'interior del bosc

en llocs humits, sobretot en alzinars i boscos mixtos.

La **llengua de bou** (*Hydnum repandum*, *H. rufescens*) es troba als alzinars, suredes i castanyedes. És lleugerament amargant, però aquest gust desapareix després d'una prolongada cocció o de salar-lo.

Un dels més notables és la **sabatera** (*Albatrellus pes-caprae*). Es troba als llocs més alts i humits de les Gavarres, tant en pinedes com boscos mixtos.

Tres consells finals

I per finalitzar, uns consells que no ens cansarem de repetir:

-No doneu cops de peu als bolets desconeguts o verinosos, ja que tots tenen la seva funció a la natura.

-No malmeneu el terra amb rasclos, no remeneu massa la fullaraca, ja que es destrueix el miceli, i s'impedeix la reproducció dels bolets.

-Colliu només els bolets coneguts; si no, consulteu un entès.

Josep M. Vidal és biòleg.